

ТАНИЛЦУУЛГА

/Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийн талаар/

Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль нь 1994 онд батлагдаж, нийгэм, эдийн засгийн өөрчлөлт, шинээр болон шинэчлэгдэн батлагдсан хууль тогтоомжтой нийцүүлэх асуудлын хүрээнд нийт 23 удаа нэмэлт, өөрчлөлт орсон байна.

Хуулийн төслийг боловсруулах эрх зүйн үндэслэл нь Монгол Улсын Их Хурлын 2021 оны 01 дүгээр сарын 22-ны өдрийн 12 дугаар тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2024 он хүртэл боловсронгуй болгох үндсэн чиглэл”-д батлан хамгаалах чиглэлээр Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахаар тусгагдаж, эмэгтэй цэргийн алба хаагчийн жирэмсний болон хүүхэд харах чөлөөтэй байх үеийн хугацааг нарийвчлан тогтоох болон цэргийн тэтгэвэр тогтоолгосон иргэн нас барсан тохиолдолд түүний ар гэрт оршуулгын зардал олгохтой холбоотой зарим эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох талаар тусгасан.

Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн үйлчлэлд хамаарах байгууллагуудын эмэгтэй алба хаагч нарын жирэмсний болон хүүхэд харах чөлөөтэй байх хугацааны эрүүл мэндийг даатгалын шимтгэлийн төлбөл зохих хэмжээг ажил олгогч буюу төрийн байгууллага хэрхэн төлөхтэй холбогдсон эрх зүйн зохицуулалт байхгүйгээс дээрх хугацаанд алба хаагчийн ажилласан жил болон цэргийн алба хаасан хугацааг хэрхэн тооцох асуудлыг шийдвэрлэх хэрэгцээ шаардлага үүсээд байна.

Зөвхөн Зэвсэгт хүчний хэмжээнд дээрх эрх зүйн зохицуулалт тодорхой бус байдлаас цэргийн нэгтгэл, анги, салбарууд өөр өөрийн төсөвтэй уялдуулан /ихэвчлэн цолны мөнгөөр/ ажилласан жилийг тодорхойлохдоо өөрийн төсөвт тодорхой хэмжээний зохицуулалт хийж иржээ. Тухайлбал, 2020 онд жирэмсний болон хүүхэд харах чөлөөтэй шалтгаантай /давхардсан тоогоор/ нийт 2183 эмэгтэй цэргийн алба хаагчид 326 694 339 төгрөг, 2021 онд мөн үндэслэлээр 2378 эмэгтэй цэргийн алба хаагчид 353 221 167 төгрөгийг олгож, энэ хэмжээгээр эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл төлжээ.

Иймд энэхүү хуулийн төслөөр Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд заасантай нийцүүлэн цэргийн алба хаагч эмэгтэйн жирэмсний болон амаржсаны амралттай байх хугацаа, хүүхэд асрах чөлөөтэй байх хугацааны төлбөл зохих эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийг Хөдөлмөр нийгмийн зөвшлийн гурван талт Үндэсний хорооноос тухайн үед мөрдүүлэхээр баталсан сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнээс тооцон сар бүр улсын төсвөөс хариуцан төлөх эрх зүйн зохицуулалтыг хуульд тусгаснаар хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 420 000 төгрөгөөр тооцон эрүүл мэндийн мэндийн даатгалын нэг сард төлөх дүнг дунжаар 8400 төгрөгөөр бодож, сард 229 хүнээр тооцоход жилд төлөх мөнгөн дүн нь 23 083 200 төгрөг болох юм.

Мөн Цэргийн албаны болон Цагдаагийн албаны тухай хууль тогтоомжид эмэгтэй алба хаагч ахлагч болон офицерын албыг цэргийн цол харгалзахгүйгээр дунджаар 47 нас хүртэл хаахаар нийтлэг байдлаар хуульчилсантай холбогдуулан эмэгтэй алба хаагчийн жирэмсний болон хүүхэд асрах чөлөөтэй байсан хугацааг

цэргийн алба хаасан хугацаанд оруулан тооцохтой холбогдсон эрх зүйн зохицуулалтыг хуулийн төсөлд тусгана.

Түүнчлэн цэргийн алба хаагч цэргийн алба хаах хугацаандаа нийгмийн даатгалын шимтгэл цалин хөлснөөс төлдөггүй эрх зүйн зохицуулалттай холбоотойгоор цэргийн тэтгэвэр тогтоолгоод Ахмад настны тухай хуулийн насанд хүрээгүй байхдаа нас барсан тохиолдолд түүнд оршуулгын зардал олгогдоггүй хуулийн хийдэл байгааг засаж, тус хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1 дэх хэсэгт энэ талаарх зохицуулалтыг нэмж тусгах шаардлага байгаа болно.

Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу цэргийн алба хаагч 10-аас доошгүй жил цэргийн алба хаагаад орон тоо, зохион байгуулалтын өөрчлөлт, биеийн эрүүл мэндээр, түүнчлэн цэргийн алба хаах нас хэтэрч халагдсан тохиолдолд хувь тэнцүүлэн тэтгэвэр авах эрх үүсэхээр хуульчилсан боловч тус хуулийн нэг удаагийн тэтгэмж олгохтой холбогдох 19 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Цэргийн алба хаагч орон тоо, зохион байгуулалтын өөрчлөлт, биеийн эрүүл мэндээр, түүнчлэн цэргийн алба хаах нас хэтэрч халагдвал түүнд 18 сарын цалин хөлстэй тэнцэх хэмжээний тэтгэмжийг нэг удаа олгоно.” гэж тусгасантай холбогдуулан дээрх үндэслэлээр чөлөөлөгдсөн цэргийн алба хаагч нэг удаагийн тэтгэмж авахаар ойлгогдож байгаа нь Хөдөлмөрийн тухай хууль болон Нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж авах тухай хуулийн бусад зохицуулалттай давхардуулан тэтгэмж авахаар байгааг өөрчилж, нэг удаагийн тэтгэмж олгохтой холбогдсон харилцааг хуулийн 8 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгтэй уялдуулан нарийвчлан тодорхойлох шаардлага байгаа болно.

Хуулийн төслийг боловсруулахдаа Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасны дагуу төрийн захиргааны төв байгууллагууд болон Зэвсэгт хүчний Жанжин штаб, төрийн бус байгууллагуудаас саналыг авахад дэмжсэн бөгөөд хуулийн төслийн хэлэлцүүлгийг Зэвсэгт хүчний удирдах бүрэлдэхүүний стратегийн цугларалт дээр явуулж, Батлан хамгаалах яамны албан ёсны цахим сайтад иргэдээс санал дүгнэлт авахаар хуулийн төслийг байршуулсан бөгөөд санал ирээгүй болно.

Иймд дээрх хууль зүйн болон практик хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, хуулийн зарим эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох үүднээс хуулийн төслийг боловсрууллаа.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

